

รายงานการประชุมสภาการศึกษา
ครั้งที่ 5/2547

วันจันทร์ที่ 30 สิงหาคม 2547 เวลา 13.30 น.

ณ ห้องประชุมลีปนันทน์ เกตุทัต

สำนักงานเลขาธิการสภา

การศึกษา

กรรมการที่มาประชุม

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายอดิศัย โพธารามิก)	ประธาน
2. ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
(นายสมบัติ กลิ่นผา รองปลัดกระทรวงฯ มาแทน)	กรรมการ
3. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(นายสุรเดช ฉายะเกษตริน
รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก
เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ มาแทน)	กรรมการ
4. ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
(นางดวงทิพย์ สุรินทาธิป ที่ปรึกษาด้านต่างประเทศ มาแทน)	กรรมการ
5. ปลัดกระทรวงมหาดไทย
(นางพรรณณี แก่นสุวรรณ ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์ด้าน
การพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มาแทน)	กรรมการ
6. ปลัดกระทรวงแรงงาน
(นายพานิช จิตรแจ้ง ผู้อำนวยการกองแผนงานและสารสนเทศ
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มาแทน)	กรรมการ
7. ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
(นางสาวยุพา ประเสริฐยิ่ง
รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มาแทน)	กรรมการ
8. ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
(นายมนูญ อร่ามรัตน์ ผู้ตรวจราชการกระทรวง มาแทน)	กรรมการ
9. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ

10. เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา		กรรมการ
11. เลขธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นายดิเรก พรสีมา รองเลขาธิการฯ มาแทน)		กรรมการ
12. เลขธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (นางศิริพรรณ ชุมนุ่ม ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรม มาแทน)		กรรมการ
13. เลขธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา		กรรมการ
14. เลขธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ (นายบุญยงค์ เวชมนัสศรี รองเลขาธิการฯ มาแทน)		กรรมการ
15. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ (นางอรวรรณ ชยางกูร ผู้อำนวยการสำนักงานจัดทำงบประมาณ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม มาแทน)		กรรมการ
16. เลขธิการคุรุสภา		กรรมการ
17. ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา		กรรมการ
18. พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต)		กรรมการ
19. นายมานะ	สุดสงวน	กรรมการ
20. นายอนุชากร	มาศมมาดล	กรรมการ
21. นายประเวศ	พุ่มพวง	กรรมการ
22. นายธนา	เบญจาทิกุล	กรรมการ
23. นายวิฑธยา	บริบูรณ์ทรัพย์	กรรมการ
24. นายวินัย	สละม่อน	กรรมการ
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลขา	ปิยะอัจฉริยะ	กรรมการ
26. ศาสตราจารย์สุมน	อมรวิวัฒน์	กรรมการ
27. รองศาสตราจารย์ชนะ	กสิภรณ์	กรรมการ
28. นางพริ้มพราย	สุฟโปฏก	กรรมการ
29. นายอำพล	จินดาวัฒนะ	กรรมการ
30. นางมลิวลัย	ธรรมแสง	กรรมการ
31. นายสุวัฒน์	เงินน้ำ	กรรมการ
32. นายวิรุณ	ตั้งเจริญ	กรรมการ
33. นายพิสิฐ	เจริญวงศ์	กรรมการ

34. นายเกรียงศักดิ์	เจริญวงศ์ศักดิ์	กรรมการ
35. รองศาสตราจารย์วีริยะะ	นามศิริพงศ์พันธุ์	กรรมการ
36. นายพิสิษฐ์	ณ พัทลุง	กรรมการ
37. นายสุทธินันท์	ปรัชญพฤทธิ	กรรมการ
38. นายมานิจ	สุขสมจิตร	กรรมการ
39. นายกฤษณพงศ์	กীরติกร	กรรมการ
40. นายอมเรศ	ศิลาอ่อน	กรรมการ
41. นายชิงชัย	หาญเจนลักษณ์	กรรมการ
42. นางจรววยพร	ธรรณินทร์	กรรมการ
43. เลขาธิการสภาการศึกษา		กรรมการและเลขานุการ
44. รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางสิริพร บุญญานันต์)		ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการที่มาประชุมไม่ได้

1. พระราชเมธาภรณ์ (แสวง ธมเมสโก)		กรรมการ
2. พระราชครูวามเทพมุนี		กรรมการ
3. นางสาวจันทร์เพ็ญ	แก้วเชียงใหม่	กรรมการ
4. นายพงษ์	दनานนท์	กรรมการ
5. นางทักษิณา	สวนานนท์	กรรมการ
6. นายทองอยู่	แก้วไทรสะ	กรรมการ
7. นายวิจิตร	ศรีสอ้าน	กรรมการ
8. นายวิศิษฐ์	ศรีวิชัยรัตน์	กรรมการ
9. นายสมชัย	วุทธิปรีชา	กรรมการ
10. นายวีระชัย	วรรณีกกุล	กรรมการ
11. นายยงยุทธ	ยุทธวงศ์	กรรมการ
12. นายมนู	อรดีดลเชษฐ์	กรรมการ
13. นายพารณ	อิศรเสนา ณ อยู่ธยา	กรรมการ
14. นายนิพนธ์	สุรพงษ์รักเจริญ	กรรมการ
15. ศาสตราจารย์ชัยอนันต์	สมุทวนิช	กรรมการ
16. นายวิทยา	มานะวานิชเจริญ	กรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. นายปิยะบุตร ชลวิจารณ์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงศึกษาธิการ
2. นางชมนาด หิรัญเมฆวนิช ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
3. นายวิชัย พรหมเกตุ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
4. นายดำรง ลิมาภิรักษ์ หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ
5. นางสาวนิลุบล เครือณรัตน์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ 8 สำนักงบประมาณ
6. นายโชค เปรมกิจพรพัฒนา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ 6ว. สำนักงบประมาณ
7. นางสาวจรรยา เทียมเมือง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ 6ว. สำนักงบประมาณ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

1. นางนงราม เศรษฐพานิช ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
2. นางรุ่งเรือง สุขภักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักผู้อำนวยการ
3. นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้
4. นายนพพร สุวรรณรุจิ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา
5. นางสุรางค์ โพธิ์พุกขางค์ ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
6. นางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
7. นางสาวสุทธศรี วงษ์สมาน รักษาการผู้อำนวยการสำนักนโยบาย และแผนการศึกษา
8. นางนิรมล กิตติวิบูลย์ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
9. นางทิพย์สุดา สุขเมธเสนีย์ นักวิชาการศึกษา 8ว.
10. นางเพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์ นักวิชาการศึกษา 8ว.
11. นางสาวรวิชัยพร แสงนภาพร นักวิชาการศึกษา 8ว.
12. นางสาวสมรชนิกร อ่องเอิบ นักวิชาการศึกษา 8ว.
13. นายถวัลย์ มาศจรัส นักวิชาการศึกษา 8

14. นางสาวประภาพรณ ไชยวงษ์	นักวิชาการศึกษา 8ว.
15. นางเกื้อกุล ชั่งใจ	นักวิชาการศึกษา 8ว.
16. นางอัมพร พงษ์กัณษนันท์	นักวิชาการศึกษา 8ว.
17. นางสาวลลิตา ยวนภกร	นักวิชาการศึกษา 8ว.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธาน / เลขานุการแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ผู้ช่วยเลขานุการ (นางสิริพร บุญญานันต์) แจ้งให้ที่ประชุมทราบ 2 เรื่อง ดังนี้

1. นายประยงค์ วรรณรงค์ ซึ่งเป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับรางวัลแมกไซไซ 2004 สาขาผู้นำชุมชน

2. ความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามมติสภาการศึกษา 5 เรื่อง ดังนี้

2.1 ร่าง กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรชุมชน องค์กรเอกชน รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ พ.ศ. รัฐมนตรีในฐานะประธานได้มอบให้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ทารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4.1 และ สกศ. ได้จัดประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปแล้ว 1 ครั้ง ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างทารือเพื่อดำเนินการต่อไป

2.2 แผนความช่วยเหลือร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ระยะที่ 8 (ปีงบประมาณ 2548-2552) ขณะนี้รอนำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4.1 เพื่อพิจารณา

2.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ ขณะนี้รอนำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4.1 เพื่อพิจารณา

2.4 ร่าง นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ขณะนี้รอนำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4.1 เพื่อพิจารณา

2.5 ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2547-2551 ขณะนี้รอนำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4.1 เพื่อพิจารณา

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ 4/2547

ผู้ช่วยเลขานุการ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ฝ่ายเลขานุการได้จัดส่งรายงานการประชุม ครั้งที่ 4/2547 ให้กรรมการทุกท่านพิจารณารับรองเรียบร้อยแล้ว โดยกรรมการให้การรับรองโดยไม่มีการแก้ไข

ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ 4/2547

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา :

3.1 นโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน
รักษาการผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา (นางสุทศศรี วงษ์สมาน) ชี้แจงว่า สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16
มีนาคม 2547 เห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการเร่งรัด กำกับ ติดตามการจัดตั้งวิทยาลัย
ชุมชนซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ยังมีปัญหหลายด้าน เช่น เรื่องสถานที่ บุคลากร
ทรัพยากร เป็นต้น และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายสุธรรม แสงประทุม)
ขอให้ สกศ. ร่วมสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.) ได้
ประชุมปรึกษาร่วมกัน จากนั้นได้จัดประชุมระดมความคิดร่วมกับผู้บริหารของวิทยาลัย
ชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประมาณ 80 คน เพื่อพิจารณาข้อเสนอ
นโยบายที่จะนำเสนอสภาการศึกษาต่อไป สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

สภาพการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชนในปัจจุบัน

1. หลักการและวัตถุประสงค์ วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐที่จัด
การศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา และฝึกอบรมด้านวิชาการและวิชาชีพ ตาม
หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของชุมชน

2. นโยบายในการดำเนินงาน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์
2545 เห็นชอบให้วิทยาลัยชุมชนเป็นสถานศึกษาที่เปิดกว้าง เข้าถึงได้ง่าย มีหลักสูตรที่
หลากหลาย ยืดหยุ่น และค่าใช้จ่ายต่ำ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และการบริหาร
จัดการโดยชุมชน โดยไม่สร้างสถานศึกษาใหม่ และให้เป็นหน่วยงานที่จะสร้างความ
เข้มแข็ง และเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก

3. หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3.1 ประเภทของหลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรอนุปริญญา
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) และหลักสูตรระยะสั้น

3.2 ผู้สอน เป็นข้าราชการประจำของวิทยาลัยชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ
จากสถาบันอุดมศึกษา และ/หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น

4. การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน ปี 2545-2546 มีการจัดตั้งแล้ว 10 แห่ง
ได้แก่ แม่ฮ่องสอน พิจิตร ตาก บุรีรัมย์ มุกดาหาร หนองบัวลำภู อุทัยธานี สระแก้ว
ระนอง และนราธิวาส โดยเน้นจังหวัดที่ไม่มีสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา ในปี

2547-2548 ได้รับงบประมาณในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนเพิ่มอีก 5 แห่ง รวมทั้งจัดตั้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีก 2 แห่ง คือ ยะลา และปัตตานี

5. ผลการดำเนินงานจัดการเรียนการสอน หลักสูตรอนุปริญญา 14 โปรแกรมวิชามีนักศึกษาจำนวน 10,347 คน และขณะนี้มีผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว 387 คน ส่วนหลักสูตรระยะสั้นมีนักศึกษาจำนวน 22,000 คน จากการศึกษาการดำเนินงานที่ผ่านมาหลักสูตรที่มีผู้เรียนสนใจมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ หลักสูตรอนุปริญญาสาขาการปกครองท้องถิ่น คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การศึกษาปฐมวัย การพัฒนาชุมชน และการจัดการทั่วไป ผู้เรียนที่เข้าเรียนมีอายุระหว่าง 18-71 ปี ร้อยละ 70 ของผู้เรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพและทำงานอยู่ในชุมชน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวแล้ว เห็นว่าการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนนั้นเป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาเฉพาะในระดับสูงและใช้งบประมาณอย่างประหยัดเมื่อเทียบกับผลผลิต เน้นการบริหารจัดการโดยชุมชน เป็นกลไกพัฒนาคนและชุมชนให้เข้มแข็งเสริมกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ขณะเดียวกันยังสามารถรองรับความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกลและด้อยโอกาส

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมายังพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ปัญหาด้านบุคลากร การใช้อาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่มีความชัดเจน ประกอบกับคณะรัฐมนตรีมีข้อสังเกตในการประชุมเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 ว่า ให้ท้องถิ่นเข้าร่วมลงทุนหรือมีส่วนร่วมริเริ่มในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน รวม 3 ประการ เพื่อขออนุมัติให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป ดังนี้

1. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปี เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาที่วิทยาลัยชุมชนจัดตามความจำเป็น

2. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอแนะต่อวิทยาลัยชุมชนในการจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการและความจำเป็น รวมทั้งให้การสนับสนุนทรัพยากรอื่นๆ ตามความเหมาะสม

3. สนับสนุนให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ที่ยังไม่มีวิทยาลัยชุมชน จัดตั้งวิทยาลัยชุมชนตามความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้มีการปรับปรุง

กฎกระทรวงและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้กำหนดความสัมพันธ์กับ สกอ. ในการปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงดังกล่าวด้วย

การพิจารณา

นายเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ มีข้อเสนอแนะที่ขอให้นำไปพิจารณาในการจัดทำนโยบาย โดยสรุป ดังนี้

1. ควรกำหนดเป้าหมายของนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชนอย่างชัดเจน และมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน เช่น ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านงบประมาณ ทรัพยากร กำลังคน อย่างไร ฯลฯ

2. นิยามของกลุ่มเป้าหมาย คำว่าท้องถิ่น ควรระบุให้ชัดเจนว่า หมายถึงบุคคลหรือหน่วยงาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา อื่นๆ ภาคธุรกิจหรือองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น รวมถึงกลุ่มบุคลากรที่รับการศึกษา ควรระบุให้ชัดเจนว่าหมายถึงกลุ่มใด

3. ควรพิจารณาให้มีการใช้มาตรการสร้างแรงจูงใจที่ทำให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชน มากกว่าใช้มาตรการเชิงบังคับเพียงอย่างเดียว

4. การกำหนดนโยบาย ควรมีหลักเหตุผลรองรับเพื่อให้รู้ที่มา และมีความหนักแน่นเพียงพอที่จะทำให้เข้าใจหลักการและเหตุผล

5. ควรกำหนดช่วงระยะเวลาของนโยบายในแต่ละประเด็นที่มีการนำเสนอไว้อย่างชัดเจน เพราะแต่ละนโยบายมีระยะเวลาดำเนินการแตกต่างกัน รวมถึงควรลำดับความสำคัญของนโยบายแต่ละข้อ

6. การสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ยังไม่มีวิทยาลัยชุมชนจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนได้นั้น ควรพิจารณาความจำเป็นและความต้องการ ไม่ใช่เพียงแต่จัดให้มีครบทุกจังหวัด บางครั้งอาจจะไปรวมกับจังหวัดใกล้เคียงแล้วทำให้เกิดประโยชน์มากกว่าก็ไม่จำเป็นต้องตั้งขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณต่อขนาด (economy of scale)

7. การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนทุกจังหวัดอาจทำให้ขาดการผสมผสานความหลากหลายทางความคิด เนื่องจากไม่มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และควรมีการคำนึงถึงเรื่องการเทียบโอนด้วยว่าจะดำเนินการอย่างไร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในระบบการศึกษาและไม่ให้มีปัญหาในเชิงคุณภาพเมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

(รายละเอียดของข้อเสนอแนะอยู่ในเอกสารแจกในที่ประชุม)

นายอมเรศ ศิลาอ่อน เสนอประเด็นที่ควรมีการพิจารณา 3 ประการ คือ

1. นโยบายที่นำเสนอมีลักษณะเป็นการกำหนดนโยบายโดยเน้นด้านอุปทาน (Supply Side) มากกว่าด้านอุปสงค์ (Demand Side) ดังนั้น ควรมีการศึกษาความต้องการของแต่ละจังหวัดก่อนว่ามีความต้องการแรงงานด้านใด จำนวนเท่าไร เพื่อให้การจัดทำนโยบายนั้น สอดคล้องกันทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน

2. ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นในการดำเนินการวิทยาลัยชุมชนมากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างแท้จริง เนื่องจากความต้องการแรงงานผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยชุมชนขึ้นอยู่กับภาคธุรกิจเอกชนในท้องถิ่น

ภาครัฐควรสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนให้มากขึ้น โดยอาจกำหนดงบประมาณให้และสนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยเฉพาะเรื่องหลักสูตร เนื่องจากภาคเอกชนมีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับตัวได้เร็ว เช่น หลักสูตรเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ธุรกิจ เป็นต้น

3. การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนควรคำนึงถึงเรื่องผู้สอนด้วย ถ้ามีการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนเพิ่มขึ้นทั้งที่ยังไม่มีครูผู้สอน จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาภายหลัง

นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่าวิทยาลัยชุมชนต้องมีความชัดเจนว่า หลักสูตรในการจัดการศึกษา เน้นด้านวิชาการหรือวิชาชีพ เนื่องจากการเรียนวิชาชีพนั้นต้องทำให้เกิดทักษะและความสามารถในการประกอบวิชาชีพได้ ไม่เพียงแต่เรียนเพื่อให้ได้รับปริญญาเท่านั้น

นายประเวศ พุ่มพวง กล่าวในฐานะผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า ปัจจุบันการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากในขณะนี้จังหวัดต่างๆ มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสาขาตั้งอยู่หลายแห่ง และสถานศึกษาเหล่านี้เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้าศึกษาอยู่แล้ว รวมทั้งคนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทของวิทยาลัยชุมชนในการจัดการศึกษา เนื่องจากการจัดหลักสูตรบางหลักสูตรอาจซ้ำซ้อนกับสถานศึกษาสังกัดอื่นที่มีอยู่แล้ว

นอกจากนี้ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากรที่มีความพร้อมด้านการศึกษามากขึ้น เนื่องจากสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับถูกกำหนดให้มีคุณสมบัติด้านการศึกษาสูงขึ้น

นายชิงชัย หาญเจนลักษณ์ ให้ความเห็นในเรื่องนี้ 2 ประเด็น คือ

1. เห็นด้วยกับนายเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ว่าควรมีการพิจารณาความจำเป็นก่อนจะสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ยังไม่มีวิทยาลัยชุมชนจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน โดยเฉพาะจังหวัดที่มีสถาบันอุดมศึกษาอยู่แล้ว

2. การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนอาจอยู่ในรูปของ คณะกรรมการ ในกรณีซึ่งงบประมาณเป็นของท้องถิ่น ปรธานกรรมการบริหารควรเป็นผู้แทนของท้องถิ่น และให้ตัวแทนของสภาหอการค้าจังหวัดหรือสภาอุตสาหกรรมจังหวัด เข้าไปมีส่วนร่วมฝ่ายเอกชน สำหรับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจขอ ข้อมูลจากสถาบันพระปกเกล้าได้ นอกจากนี้ ควรศึกษาตัวอย่างที่วิทยาลัยชุมชนที่ประสบ ผลสำเร็จเรื่องการมีส่วนร่วมของเอกชน เช่น ที่วิทยาลัยชุมชนหนองคาย เป็นต้น

รองศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ เสนอว่า วิทยาลัยชุมชนที่เป็นตัวอย่างที่ ดีเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นและภาคเอกชน ได้แก่ วิทยาลัยชุมชนที่ตั้งอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส เนื่องจากหลักสูตรการจัดการ ศึกษาของวิทยาลัยชุมชนเหล่านี้กำหนดจากความต้องการของท้องถิ่น เช่น หลักสูตร เกี่ยวกับการตะไบใบเลื่อยสำหรับโรงงานตัดไม้ หลักสูตรการเตรียมบุคลากรที่จะเป็น ไม้ก่งเรือ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยว่าการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนได้ ต้องมีกฎหมายหรือระเบียบที่ชัดเจนเพื่อเปิดโอกาสให้สามารถนำงบประมาณมาใช้ในการ จัดการศึกษาได้ และให้เป็นไปตามความพร้อมของท้องถิ่นโดยไม่บังคับ รวมทั้งการจัดตั้ง ต้องคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น และต้องให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการ

รองศาสตราจารย์ชนะ กลิภาร์ มีความเห็นว่า หากพิจารณาความต้องการการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน อาจพิจารณาได้จากผลการศึกษาเรื่องระดับการศึกษาของจำนวน แรงงานไทยที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอไว้คือ ร้อยละ 61.8 ของแรงงานไทยหรือคิดเป็น 21.6 ล้านคน รวมถึงแรงงานใน ภาคอุตสาหกรรม 8 ล้านคน ซึ่งมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า แสดงให้เห็น ว่า ผู้ที่อยู่ในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยังมีอยู่จำนวนมาก ดังนั้น การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับความต้องการทางการศึกษาของกลุ่ม เป้าหมายนี้ มากกว่าจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับความต้องการการศึกษาของผู้ที่อยู่ในระบบ การศึกษาเท่านั้น

ดังนั้น หลักสูตรการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนจึงต้องเป็นความต้องการของ ท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง และเมื่อ ระบบการเทียบโอนคุณวุฒิตวิวิชาชีพผ่านการพิจารณาจากคณะรัฐมนตรีแล้ว จะทำให้เกิด ความต้องการด้านการศึกษาของคนในท้องถิ่นมากขึ้น

ศาสตราจารย์สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ มีความเห็นว่า นโยบายที่จะนำเสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาควรเป็นนโยบายที่แสดงถึงปัญหาที่เกิดจากภาพรวมของประเทศ ดังนั้น ก่อนการนำเสนอนโยบายการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนจึงควรทำการประเมินผลการทำงาน ของวิทยาลัยชุมชนที่จัดตั้งแล้ว เพื่อแสดงให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึง การศึกษาความต้องการจริงของท้องถิ่น และการจัดทำแผนที่ตั้ง (mapping) ของวิทยาลัย ชุมชนเพื่อดูความซ้ำซ้อนกับสถานศึกษาสังกัดอื่นที่มีอยู่แล้วในจังหวัด

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ มีความเห็นสรุปได้ดังนี้

1. จากการติดตามการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชนมาโดยตลอด พบว่า มีบางแห่ง ประสบความสำเร็จ และบางแห่งมีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาด้านการ บริหารจัดการ ตามที่ศาสตราจารย์สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ เสนอให้มีการประเมินวิทยาลัย ชุมชนที่เปิดแล้วทั้ง 10 แห่ง เป็นสิ่งที่ดีที่จะได้มีการเสริมความเข้มแข็งให้องค์กรท้องถิ่น สามารถจะบริหารจัดการทั้งในด้านการเงิน การคลัง การประสานงาน ตลอดจนการบริหาร การศึกษา

2. ถ้าต้องการจะเน้นการมีส่วนร่วม ทุกภารกิจที่เน้นการมีส่วนร่วมจะต้องใช้การ ทำงานในแนวราบมากกว่าการบังคับบัญชาในแนวตั้ง เพราะต้องการให้มีส่วนร่วมจากคน ในชุมชน เช่น ประชาชนชาวบ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ เอกชนและหน่วยราชการ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีแนวคิดที่หลากหลายและมีวิธีการทำงานที่ต่างกัน ดังนั้น การสร้างความเข้าใจร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง แต่ ปัจจุบัน พบว่า การดำเนินการส่วนนี้ยังมีน้อย

3. การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร พบว่า หลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับการศึกษา ตลอดชีวิต การพัฒนาฝีมือแรงงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการให้ความรู้ในฐานะที่เป็นพลเมืองได้รับความนิยมนมาก เช่น การเสียภาษี กฎหมายสำหรับชาวบ้าน การกู้เงิน การลงทุนต่างๆ เป็นต้น ถ้ามีหลักสูตรระยะสั้นมากขึ้นก็จะทำให้วิทยาลัยชุมชนมีลักษณะ ที่ยืดหยุ่น และควรจะสนับสนุนให้วิทยาลัยชุมชนมีอิสระในการที่จะออกแบบหลักสูตรของ วิทยาลัยตามความพร้อมและบริบทของชุมชนที่แตกต่างกันด้วย

4. ควรคำนึงถึงความเหลื่อมล้ำซ้ำซ้อนของวิทยาลัยชุมชนในภารกิจทางด้านการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ทั้งที่มีการเปิดสาขาในจังหวัดต่างๆ ต่อจนถึงปริญญาตรี และในรูปแบบอื่นๆ เนื่องจากการจัดงบประมาณต่างๆ จะมาจาก หลายแหล่งจึงอาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำซ้ำซ้อนกัน และไม่เกิดประโยชน์สูงสุดในการ บริหารทรัพยากร

จากนั้น ประธานได้ชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชน ดังนี้

การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนทั้ง 10 แห่ง เป็นนโยบายรัฐบาลและเมื่อดำเนินการแล้ว ขณะนี้ยังไม่มีผลการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก อาจเป็นเพราะในระยะแรกการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนเป็นนโยบายที่เกิดขึ้นโดยนำรูปแบบการจัดการของต่างประเทศมาดำเนินการ ในขณะที่ภาพรวมของการจัดการศึกษาในประเทศค่อนข้างครอบคลุมแล้วทุกระดับและประเภทการศึกษา

อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนนั้นเป็นการเติมเต็มจุดว่างของการจัดการศึกษา ที่มีเป้าหมายให้คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการจัดโดยรัฐหรือจัดโดยความต้องการของชุมชน ซึ่งนับเป็นข้อดีของประเทศ แต่ในกรณีของวิทยาลัยชุมชนนั้นยังมีปัญหาเรื่องการทับซ้อนกับสถาบันการศึกษาอื่นที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น

ปัจจุบันปัญหาของวิทยาลัยนอกจากจะเป็นเรื่องสถานที่ตั้งแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องหลักสูตรที่อาจมีความซ้ำซ้อนกับสถาบันการศึกษาอื่นที่เปิดสอนอยู่แล้ว ความต้องการประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาเมื่อสำเร็จการศึกษา รวมถึงการพัฒนาการเทียบโอนความรู้เพื่อการศึกษาต่อ ดังนั้น นโยบายการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนจึงต้องมีการพิจารณาถึงระบบและบทบาทที่ชัดเจนของวิทยาลัยชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ในกรณีนี้ สกศ. ควรร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องทำการศึกษาดำเนินการของวิทยาลัยชุมชนทั้ง 10 แห่ง ระหว่าง 3 ปีที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร รวมถึงแนวทางการศึกษาความต้องการการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในแต่ละจังหวัด เพื่อให้มั่นใจว่า การจัดตั้งนั้นมาจากความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง แล้วจึงจัดทำเป็นนโยบายเสนอให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ก่อนนำมาสู่การปฏิบัติต่อไป

นายอำพล จินดาวัฒนะ มีความเห็นดังนี้

1. วิทยาลัยชุมชนมีหลักการที่ดี เพราะเป็นการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การจัดการวิทยาลัยชุมชนจัดเป็นลักษณะการศึกษาแบบใหม่ ซึ่งตามแนวคิดต้องเป็นวิทยาลัยที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับชุมชน ใช้การบริหารจัดการแนวใหม่ เน้นเรื่องเครือข่ายการระดมสรรพกำลังในชุมชนทุกภาค และน่าจะเป็นทางเลือกให้กับชุมชนมากกว่าจะเป็นตัวแทนของจังหวัดที่ไม่มีมหาวิทยาลัย แม้ว่าจังหวัดที่มีสถาบันอุดมศึกษาอยู่แล้วก็อาจจะไม่มีวิทยาลัยชุมชนอีกได้ถ้ามีความจำเป็น เพราะลักษณะการจัดการศึกษาอาจจะไม่เหมือนกัน และถ้าเป็นการซ้ำก็จะเป็นในลักษณะที่เสริมในส่วนที่สถาบันอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาหรือการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้ทำ หรืออาจจะเป็นการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้ประสบ

ผลสำเร็จมากขึ้น เพราะคนไทยยังต้องการการศึกษาที่มีหลายทางเลือกและสามารถเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้นถ้ามีหลักการที่ชัดเจนก็สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

2. ความต้องการการศึกษาในชุมชนยังมีอีกหลายเรื่อง เช่น ด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ และสุขภาพของคนในชุมชน รวมทั้งการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องมีการจัดการศึกษาอย่างมีระบบมากขึ้น หากมีวิธีการหรือมีระบบในการหาความต้องการทางการศึกษาของคนในท้องถิ่นได้ จะพบว่ามีคนที่ต้องการเข้ารับการศึกษาในลักษณะนี้โดยที่ไม่จำเป็นต้องเข้ามหาวิทยาลัยหรือเข้าไปในระบบการศึกษาแบบปัจจุบัน ซึ่งในกรณีนี้วิทยาลัยชุมชนจะตอบสนองความต้องการนี้ได้ โดยเฉพาะถ้ามีระบบการทำงานที่สามารถดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างแท้จริง

3. หัวใจของการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชนอยู่ที่วิธีการทำงาน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชุมชนเท่านั้น ท้องถิ่นต้องค้นหาองค์กรชุมชนหรือบุคคลที่มีศักยภาพในชุมชนเข้ามาร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ซึ่งการค้นหาศักยภาพร่วมกันนี้จะนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรและการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

4. ปัญหาด้านอาคารสถานที่ในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนนั้น หากดำเนินการโดยขออาคารสถานที่จากส่วนราชการอื่น อาจเป็นการสร้างปัญหาได้ วิธีที่ดีคือ หาความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแนวใหม่ที่ใช้ศักยภาพของส่วนราชการที่มีอยู่แล้ว แต่นำมาบริหารจัดการให้เป็นรูปแบบของวิทยาลัยชุมชน เช่น ร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลหรือวิทยาลัยสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขในจังหวัดจัดหลักสูตรบางเรื่อง หรือร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น เป็นต้น

5. ต้องคิดวิธีการจัดการบนแนวการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ เนื่องจากขณะนี้วิทยาลัยชุมชนมีข้าราชการอยู่จำนวนน้อย การบริหารงานในระบบราชการ อาจไม่ใช่วิธีที่ดีสำหรับการจัดการเกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชน ดังนั้น ควรมีทางเลือกที่จะดำเนินการหลายทางหรือมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชน

พระเทพโสภณ เสนอว่า ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชนคือ สกอ. ควรประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจเรื่องบทบาทของวิทยาลัยให้ชัดเจน ทั้งในเรื่องหลักการและเหตุผลในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในแต่ละพื้นที่ บทบาทในการจัดการศึกษาว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่แล้ว เรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร รวมถึงการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาด้วย

ดังนั้น หากผู้รับผิดชอบสามารถทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ความต้องการในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนก็จะเกิดขึ้น และจะได้รับความร่วมมือจากองค์กร/บุคคลในจังหวัดมากขึ้น นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน

เลขาธิการคุรุสภา (นายจักรพรรดิ วัฒนา) เสนอว่า แนวทางการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน อาจดำเนินการโดยมุมมองใหม่ คือ ให้ท้องถิ่นเป็นเจ้าของ โดยภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลเรื่องมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ อาจจะสนองความต้องการของท้องถิ่นได้มากกว่าที่กระทรวงหรือส่วนราชการของรัฐจะดำเนินการเอง ท้องถิ่นหลายๆแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลใหญ่ๆ มีความพร้อมและมีศักยภาพที่จะดำเนินการได้ เช่น เทศบาลนครปฐมสามารถจัดการศึกษาด้านวิชาชีพถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นเวลาเกือบ 10 ปีแล้ว ซึ่งเกิดจากความต้องการของชุมชนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเห็นว่า ขณะนี้ไม่ควรมีการจัดตั้งวิทยาลัยเพิ่ม แต่ควรใช้วิทยาลัยที่จัดตั้งแล้วเป็นต้นแบบเพื่อให้ท้องถิ่นดูเป็นตัวอย่างก่อน

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายบุญยงค์ เวชมนิศรี) ตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องจากในปัจจุบันมีการจัดทำหลักสูตรอนุปริญญาหรือหลักสูตรระยะสั้นอยู่ค่อนข้างมากพอสมควร เช่น หลักสูตรระยะสั้นของกระทรวงแรงงาน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน การศึกษานอกโรงเรียน วิทยาลัยสารพัดช่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏ เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตของมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น ควรทำให้เห็นความเชื่อมโยงของหน่วยงานเหล่านี้ว่าจะมีการสนับสนุนวิทยาลัยชุมชนได้อย่างไร นอกจากนี้ ควรนำเรื่อง การจัดทำแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา (university mapping) มาใช้ประโยชน์เพื่อทำให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น

ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (นายมนูญ อร่ามรัตน์) ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า กระทรวงศึกษาธิการอาจมีข้อจำกัดที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของกฎหมาย คือ การกำหนดให้สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชนอยู่ใน สกอ. ทำให้กระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถจะปรับรูปแบบของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้

นายสุทินันท์ ปรัชญพาทย์ นำเสนอตัวอย่างการดำเนินงานของชุมชนที่จังหวัดบุรีรัมย์ว่า ในทางปฏิบัติหากชุมชนต้องการความรู้ ชุมชนจะใช้วิธีการจัดเวทีวิชาการและเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาหารือเป็นระยะ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ทราบถึงความต้องการของชุมชนและแนวทางที่จะช่วยเหลือ จากกรณีของจังหวัดบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเห็นความสำคัญจึงเข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยชุมชน

เสนอความต้องการเรียนรู้ที่ยังขาดอยู่ ในขณะที่มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมาทำวิจัยในพื้นที่และนำความรู้วิทยากรต่างๆ มาร่วมเรียนรู้กับโจทย์ชีวิตจริงในชุมชน ดังนั้น นโยบายการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ และเห็นด้วยว่า การเรียนรู้นั้น ควรเน้นที่ความรู้ที่ได้รับมากกว่าเรื่องของปริญญาบัตร

ประธาน กล่าวสรุปว่า ในขณะที่จำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมายไปก่อน หากนำไปปฏิบัติแล้วยังมีปัญหาก็สามารถแก้ไขกฎหมายได้ แต่สิ่งที่สำคัญก่อนจะเสนอนโยบายเกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชน คือ ควรต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชน 10 แห่ง ที่จัดตั้งแล้ว รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เห็นทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนต่อไป

มติ

ที่ประชุมรับทราบข้อเสนอแนะนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน โดยมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกรรมการ และให้นำกลับมาเสนอสภาการศึกษาอีกครั้งหนึ่งก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

3.2 ร่าง พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

เลขานุการ(ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรร) ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ขอถอนเรื่องดังกล่าวจากระเบียบวาระการประชุม เนื่องจากขณะนี้อยู่ในกระบวนการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบวาระที่ 4 : เรื่องเพื่อทราบ

4.1 นโยบายการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เลขานุการ นำเสนอเรื่องนโยบายการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสรุปดังนี้

สกศ. ได้จัดฝึกอบรมหลักสูตร “การวิเคราะห์ ประเมิน และพัฒนานโยบาย” ให้แก่ข้าราชการระดับกลางและระดับสูงของ สกศ. โดยมีเนื้อหาสาระเป็นภาพรวมของการวิเคราะห์นโยบายทั้งกระบวนการ ตั้งแต่ต้นนโยบายซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกระทรวง ทบวง กรม และท้องถิ่นต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในประเด็นที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน โดยได้รับความร่วมมือจากวิทยากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีชื่อเสียง และมีประสบการณ์สูงทั้งจากภาครัฐและเอกชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้าง

ความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์ ประเมิน และพัฒนานโยบาย และเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ ประเมิน และให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายต่อรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเสนอนโยบายการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวต่อที่ประชุมเพื่อโปรดทราบ และเนื่องจากเห็นว่าหลักสูตรดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในปี 2548 สกศ. จึงได้กำหนดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การวิเคราะห์ ประเมิน และพัฒนานโยบาย” ครั้งที่ 2 เพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการและองค์กรต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งบุคลากรขององค์กรภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าวด้วย

(รายละเอียดแสดงในเอกสารประกอบการประชุมตามระเบียบวาระที่ 4.1)

มติ

ที่ประชุมรับทราบ

4.2 นโยบายการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและผู้บริหารสถานศึกษา

นางสาววรัญพร แสงนภาพร นักวิชาการศึกษา 8ว. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา นำเสนอนโยบายการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยสรุปดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำนโยบายการยกย่องเชิดชูเกียรติครู และผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อสนับสนุนผู้ได้รับการยกย่องให้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมด้านการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งสร้างเครือข่ายเพื่อขยายผลไปในวงกว้าง

การดำเนินงาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดโครงการนำร่อง สรรหาคัดเลือกและยกย่องครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 และผู้บริหารต้นแบบเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยการสรรหาคัดเลือกครูต้นแบบ และครูแห่งชาติร่วมกับคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรอื่นๆ

ภารกิจของผู้ที่ได้รับการยกย่อง ต้องทำการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน และการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายและขยายผลในลักษณะการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา มีผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นครูแห่งชาติ 4 รุ่น รวม 26 คน ครูต้นแบบ 3 รุ่น รวม 586 คน และผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ 2 รุ่น รวม 33 คน

ความสำเร็จจากการดำเนินงาน คือ 1) ได้งานวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2) ได้เครือข่ายของครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ และผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบที่พร้อมจะขยายผลต่อไป 3) ได้แนวทางการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งเน้นภาคปฏิบัติจริง โดยผู้รู้จริงเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะกัลยาณมิตร นิเทศ ด้วยความสมัครใจและมีความต่อเนื่อง และ 4) ได้เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สกศ. สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ทั้งในกระบวนการสรรหา การวิจัย และการติดตามประเมินผล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเสนอนโยบายการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและผู้บริหารสถานศึกษามาเพื่อโปรดทราบ

(รายละเอียดแสดงในเอกสารประกอบการประชุมตามระเบียบวาระที่ 4.2)

หลังจากการนำเสนอเรียบร้อยแล้ว ที่ประชุมได้มีการอภิปราย โดยสรุปดังนี้ นายสุวัฒน์ เงินจำ เสนอให้ สกศ. ประสานและปรึกษารื้อกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) เพื่อหาวิธีการนำการวิจัยและพัฒนาครูและผู้บริหาร สถานศึกษาที่ สกศ. ดำเนินการ ไปสู่การปฏิบัติหรือไปพัฒนาในหน่วยปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการขยายผลเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง เช่น การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบไปยังเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ

รองศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ เสนอให้ สกศ. ดำเนินงานโดยให้เชื่อมโยงกับคุรุสภาและสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(กคศ.) ในฐานะที่คุรุสภามีหน้าที่โดยตรงในการให้รางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติครู และ กคศ. ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการเลื่อนวิทยฐานะจากผลงานต่าง ๆ ของครู

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา) มีความเห็นว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดี ควรจะมีการขยายผลโครงการต่อ และเห็นด้วยว่า สกศ. ควรดำเนินงานให้เชื่อมโยงกับคุรุสภาและ กคศ. โดยเฉพาะในเรื่องการเลื่อนวิทยฐานะของครู ซึ่งเป็นประเด็นที่ครูและผู้บริหารทุกคนให้ความสำคัญ เนื่องจากครูหลายคนถึงแม้จะได้รับการยกย่องให้เป็นครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ แต่เมื่อส่งผลงานไปประเมินที่ กคศ. ปรากฏว่าไม่ผ่าน เนื่องจากใช้เกณฑ์ในการประเมินต่างกัน

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ชี้แจงว่า ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นมา 2 คณะ ดูแลเรื่องการพัฒนาหลักสูตร คณะแรกเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้

ของหลักสูตร คณะที่ 2 คือ ปฏิรูประบบการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีตนเองและรองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางสิริพร บุญญานันต์) ร่วมเป็นคณะกรรมการในคณะที่ 2 ซึ่งขณะนี้การดำเนินงานอยู่ระหว่างการศึกษารูปแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นบูรณาการ การหาวัตกรรมการสอน การพัฒนานักเรียน และแนวทางการบริหารจัดการงานวิชาการต่างๆ ซึ่งในส่วนนี้ สกศ. กับ สพฐ. สามารถดำเนินงานให้เชื่อมโยงกันได้

ในเรื่องนี้ ผู้ช่วยเลขาธิการ (นางสิริพร บุญญานันต์) ชี้แจงเพิ่มเติมว่า เมื่อ สกศ. ได้ประกาศยกย่องครูแห่งชาติ ครูต้นแบบแล้ว ได้นำเรื่องเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ยังไม่เข้าสู่โครงสร้างใหม่ เพื่อให้ ศธ. รับผิดชอบพิจารณาขยายผลต่อเรียบริ้อยแล้ว แต่ยังไม่เคยนำเสนอในที่ประชุมสภาการศึกษา

ประธาน เสนอว่า ในอนาคต กคศ. ควรจะปรับปรุงกฎเกณฑ์ในการประเมินผลงานทางวิชาการของครู โดยยึดถือความสามารถเฉพาะด้านของครูเป็นหลัก และกล่าวสนับสนุนศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ว่า คณะกรรมการปฏิรูประบบการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของ ศธ. ควรจะนำข้อมูลจากครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ เรื่องการจัดเรียนการสอนที่ทันสมัยมาประกอบการพิจารณา รวมทั้ง สกศ. ควรเสนอหาวิธีการดำเนินงานต่อหลังจากที่ได้มีประกาศยกย่องครูและผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว เพื่อให้การดำเนินงานมีประโยชน์มากขึ้น

นายมานะ สุตสงวน มีความเห็นว่าควรพิจารณำกองทุนส่งเสริมวิชาชีพครูที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติเข้ามามีส่วนช่วยผลักดันครูแห่งชาติ ครูต้นแบบเหล่านี้ให้มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

พระเทพโสภณ มีความเห็นว่าเมื่อพิจารณาจำนวนครูต้นแบบวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งควรจะมีเครือข่ายการทำงานร่วมกับโรงเรียนวิถึพุทธที่มีถึง 11,000 โรงเรียนแล้วพบว่ามีจำนวนเพียง 5 คน จาก 586 คน ซึ่งน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนโรงเรียนวิถึพุทธ จึงควรส่งเสริมให้มีครูต้นแบบด้านพุทธศาสนามากขึ้น

เลขาธิการคุรุสภา เสนอว่า เมื่อ สกศ. ได้มีการประกาศยกย่องครูต้นแบบ และผู้บริหารต้นแบบแล้ว สพฐ. หรือ กคศ. น่าจะมีส่วนสำคัญในการผลักดันเรื่องการปรับวิทยฐานะหรือตำแหน่งของครูได้โดยไม่ต้องมีการประเมินผลงานทางวิชาการอีก เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ครูเหล่านั้นได้ทำงานมากขึ้น ในส่วนของคุรุสภานั้น มีแผนที่จะพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การยกระดับความชำนาญการและการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งในกรณีนี้ครูต้นแบบอาจเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการพัฒนาเพื่อยกระดับวิชาชีพดังกล่าวได้

ประธานมีความเห็นว่า ครูสภานั้นสามารถนำผลงานของครูต้นแบบ และครูแห่งชาติ ไปใช้ในการประเมินหรือพัฒนาครูต่อเนื่องไปได้ทันที เนื่องจากครูสภาสามารถ กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินได้เองอยู่แล้ว เช่นเดียวกับ สพฐ. ซึ่งสามารถขยายผลได้ทันที เช่นเดียวกัน

สำหรับ สกศ. นั้น ควรมีการจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ ในการทำงานต่อเนื่องเมื่อมีการยกย่องครูเหล่านี้แล้ว เพื่อให้มีทิศทางการทำงานต่อไป ส่วนเรื่อง กองทุนของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ปัจจุบันมีอยู่แล้วหลายกองทุน ไม่รวมที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ และแต่ละกองทุนยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้นขณะนี้จึงจำเป็นต้องหาวิธีในการบริหารจัดการกองทุนดังกล่าวให้เกิดประโยชน์เต็มที่ก่อน

นายอำพล จินดาวัฒนะ เสนอว่าควรขยายผลโครงการครูต้นแบบออกไปอีกเพื่อเพิ่มปริมาณครูต้นแบบให้มีมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันจำนวนครูต้นแบบมีน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณครูทั้งหมด ซึ่งการขยายจำนวนอาจทำได้โดยเพิ่มกระบวนการคัดเลือก สรรหา ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ และให้ดำเนินการยกย่องครูต้นแบบในระดับเขตพื้นที่การศึกษาด้วย เพื่อเป็นการยกระดับการพัฒนาของเขตพื้นที่ต่างๆ ให้เท่าเทียมกัน

ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (ศาสตราจารย์ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์) เสนอว่า สกศ. ควรจะจัดสัมมนาเพื่อสรุปบทเรียนจากโครงการ นำร่องนี้ โดยเชิญผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูสภา สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ จัดทำเป็นรายงานผลการสัมมนา นำกลับมาเสนอสภาการศึกษาเป็นวาระเพื่อพิจารณา

รองเลขาธิการ สพฐ. (นายดิเรก พรสีมา) กล่าวเสริมว่า สพฐ. ก็ได้ใช้ประโยชน์ ส่วนหนึ่งจากผู้บริหารต้นแบบ ครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ โดยใช้เป็นแหล่งดูงานให้กับผู้บริหารโรงเรียนอื่นๆ เพื่อปรับปรุงโรงเรียนของตนเองให้ดีขึ้น ส่วนในเรื่องการประเมินผลงานทางวิชาการของครูนั้น กคศ. กำลังจะปรับเกณฑ์ในการประเมินใหม่จาก เดิมที่เน้นเรื่องเอกสาร เป็นการเปลี่ยนเกณฑ์ให้สอดคล้องกับปฏิบัติงานจริงของครูเหล่านี้ให้มากขึ้น สำหรับเรื่องจำนวนครูแห่งชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบที่เห็นว่ามีจำนวน น้อยนั้น ที่จริงแล้วควรมีมากกว่านี้ แต่สกศ. สามารถดำเนินการคัดเลือกและยกย่องได้ เพียงเท่านี้ เนื่องจากมีความจำกัดในเรื่องงบประมาณ

นายอนุชากร มาศฉมาดล ให้ข้อมูลว่า กระบวนการในการสรรหาครูต้นแบบนั้น มี เกณฑ์การคัดเลือกค่อนข้างสูง ทำให้ครูที่ได้รับการยกย่องมีจำนวนน้อย และเห็นด้วยว่า ครู ต้นแบบควรมีโอกาสนำผลงานไปประเมินปรับวิทยฐานะเพื่อเป็นกำลังใจในการทำงาน

ประธาน สรุปว่า การดำเนินงานเรื่องการยกย่องครูต้นแบบ และครูแห่งชาติที่นำเสนอเป็นสิ่งที่ควรทำ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ครู ได้มีการพัฒนาตนเองมากขึ้น และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มติ

ที่ประชุมรับทราบ และให้นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปพิจารณาดำเนินงานต่อไป

4.3 การพัฒนานโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา

ผู้ช่วยเลขาธิการ ได้นำเสนอเรื่องการพัฒนา นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา โดยสรุปว่า เป็นโครงการที่มีการดำเนินงานคล้ายโครงการการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยเป็นการยกย่องเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่หน่วยปฏิบัติให้สามารถนำไปขยายผลต่อได้ และขอให้นำเสนอมาเป็นเรื่องเพื่อทราบ

(รายละเอียดแสดงในเอกสารประกอบการประชุมตามระเบียบวาระที่ 4.3)

ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (นายมนูญ อร่ามรัตน์) มีข้อสังเกตเพื่อนำไปพิจารณาดำเนินการ 2 ประเด็น คือ ควรมีการสรุปและกำหนดทิศทางการดำเนินงานต่อไป และควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาวิทยาลัยชุมชนด้วย

มติ

ที่ประชุมรับทราบและให้นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปพิจารณาดำเนินงานต่อไป

4.4 รายงานผลการศึกษากาการบริหารงานและการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์

จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานีและสตูล
รักษาการผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (นางสุทธศรี วงษ์สมาน) นำเสนอรายงานผลการศึกษากาการบริหารงานและการจัดการ ศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานีและสตูล สรุปได้ดังนี้

สืบเนื่องจากการเกิดเหตุการณ์ไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 เป็นต้นมา คณะสงฆ์ภาค 18 ซึ่งประกอบด้วยเจ้าคณะภาค 18 และเจ้าคณะจังหวัดรวม 6 จังหวัดคือ สงขลา พัทลุง ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล ได้ขอให้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของคณะสงฆ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล โดยครอบคลุม

ภารกิจของคณะสงฆ์ 6 ด้าน คือ การปกครอง การเผยแผ่ศาสนาธรรม การศาสนาศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

สกอ. จึงได้ประชุมร่วมกับคณะสงฆ์ภาค 18 กำหนดแนวทางการศึกษา ศึกษา เอกสาร และการศึกษาคณะสงฆ์ โดยสัมภาษณ์เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส พระภิกษุ สามเณร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนรอบวัด และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นร่างผลการศึกษา ปรีกษาพระสังฆาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ และเสนอผลการศึกษาต่อ ที่ประชุมคณะสงฆ์ภาค 18 จากนั้นจึงนำเสนอมหาเถรสมาคมรับทราบและพิจารณา ข้อเสนอนโยบายแล้วในคราวประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 20/2547 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547

จากผลการการศึกษาพบปัญหาอุปสรรค ดังนี้ การปกครองพบว่าคณะสงฆ์ภาคใต้ ภาค 18 ไม่มีเจ้าอาวาส ไม่มีรองเจ้าคณะ ไม่มีที่ปรีกษา การเผยแผ่ศาสนาธรรมพบว่า พระ ในจังหวัดดังกล่าวไม่สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ตามปกติ ด้านศาสนาศึกษา พบว่าขาด ครูผู้สอน และพระภิกษุสามเณรในระยะหลังมีจำนวนลดลง ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่าพระภิกษุที่จะทำการสอนในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนน้อย ด้านการ สาธารณูปการพบว่า งบประมาณขาดแคลนเนื่องจากบางวัดมีพระภิกษุเพียง 1-2 องค์ เท่านั้น และมีสถานศึกษามีพุทธศาสนิกชนก็ไม่กี่ครัวเรือน และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่าคณะสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการตามปกติ ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนใน เรื่องต่างๆ ได้อย่างเต็มที่

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะสงฆ์ภาค 18 และ มหาเถรสมาคม สรุปดังนี้

- 1) ควรมีที่ปรีกษาเจ้าคณะภาค 18 เพื่อให้คำปรีกษาและช่วยประสานงาน
- 2) ควรมีรองเจ้าคณะจังหวัดใน จ.ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล เพื่อช่วย บริหารงาน/การศึกษา
- 3) ควรส่งเสริมให้มีพระภิกษุที่มีความรู้ ความสามารถรับผิดชอบกิจการคณะสงฆ์
- 4) ควรส่งเสริมและฟื้นฟูสำนักเรียนและจัดให้มีศูนย์การศึกษาของคณะสงฆ์ในทุก จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5) ตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะสงฆ์เพื่อการสืบทอดพระ พุทธศาสนา
- 6) จัดให้มีโครงการอบรมจริยธรรม คุณธรรมแก่เยาวชน และประชาชนอย่าง ต่อเนื่อง
- 7) ให้มีการตั้งงบประมาณ และระดมทุนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและการ เผยแผ่ศาสนาธรรมของพระภิกษุ สามเณร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงขอเสนอต่อสภาการศึกษาเพื่อทราบ (รายละเอียดแสดงในเอกสารประกอบการประชุมตามระเบียบวาระที่ 4.4)

หลังจากการนำเสนอแล้ว ที่ประชุมได้มีการอภิปราย สรุปได้ดังนี้
พระเทพโสภณ ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ 3 ประการดังนี้

1. ควรเพิ่มเติมข้อเสนอต่อภาครัฐ เรื่องให้มีพระสังฆาธิการ ที่สามารถพูดภาษาเขมรหรือภาษาถิ่นได้ เข้าไปช่วยบริหารงานและประสานกิจการคณะสงฆ์กับประชาชนในพื้นที่ โดยขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการสร้าง ความเข้าใจกับคนในท้องถิ่น การจัดการศึกษารวมทั้งการพัฒนาพระสงฆ์ในพื้นที่
2. นิสิตชั้นปีสุดท้ายของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่อยู่ภาคใต้ ที่จะต้องปฏิบัติศาสนกิจในท้องถิ่นเป็นเวลา 1 ปี ก่อนรับปริญญา ก็สามารถให้ความช่วยเหลือในการประสานสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นได้
3. ควรมีการจัดประชุมร่วมระหว่างผู้นำศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศในระดับท้องถิ่นเพื่อเชื่อมประสานสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และแก้ปัญหาร่วมกัน

ประธานเห็นด้วยว่าการแก้ปัญหาดังกล่าวต้องมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำทุกศาสนาในระดับพื้นที่ และขอหารือที่ประชุมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเรื่องนี้ต่อไป

เลขานุการ ชี้แจงว่า สกศ. นำเสนอเรื่องนี้เพื่อให้ที่ประชุมทราบข้อมูลในเบื้องต้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการดำเนินงานต่อไปนั้นเป็นเรื่องที่มหาเถรสมาคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้จัดทำเป็นนโยบายที่ชัดเจน และหากมีการดำเนินงานแล้ว จะนำกลับมาเสนอให้ที่ประชุมเพื่อทราบต่อไป

มติ

ที่ประชุมรับทราบและให้นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปพิจารณาดำเนินงานต่อไป

เลิกประชุมเวลา 16.30 น.

นางเพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์
นางโชติกา วรรณบุรี
นางสาวกิงกาญจน์ เมฆา
ผู้จัดรายงานการประชุม
นางสิริพร บุญญานันต์
รองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม